

Dekret Jana Prospera Załuskiego w sprawie pomiędzy Wulfem Icykowiczem i Hasklem opatowskim a Ejzykiem Lewkowiczem i Herslą Ejzykowiczem rabinami tarnowskim i chęcińskim

Zawichost, 6 VIII 1743

Wyrok J.P. Załuskiego w sprawie o fałszywe zarzuty wysuwane przez rabinów Izaaka Lewkowicza tarnowskiego i jego syna Herszlę Ejzykowicza jakoby Wolf Icykowicz rabin nowomiejski nie był wiernikiem ziemstwa krakowsko-sandomierskiego a Haszkiel z Opatowa marszałkiem tegoż ziemstwa. Wobec udowodnienia, że obaj pełnili swoje urzędy, obaj rabini zostali skazani na grzywnę w wysokości po 100 czerwonych złotych sądowi i marszałkowi litewskiemu Pawłowi Karolowi Sanguszcze

Źródło: Archiwum Narodowe w Krakowie, Archiwum Sanguszków, Hrabstwo Tarnowskie 176, s. 23-25.

[s. 23] Przed sądem Jaśnie Wielmożnego JM Pana Jana Prospera na Załuskach, Postkowie [?] i Łasku hrabi Załuskiego kuchmistrza Wielkiego Księstwa Lit[ewskiego], chęcińskiego, zawichostkiego starosty w sprawie między starozakonnem Wolwem Ickowiczem Żydów powiatu sandomirskiego i krakowskiego pisarzem i wiernikiem, aktorem osobiście z jednej strony a starozakonnem Ejzykiem Lewkowiczem¹ tarnowskim, Herslą Ejzykiewiczem chęcińskim rabinami, iudicialiter zapozwanemi z drugiej strony, sąd generalny starościński stron obydwóch kontrowersyj wysłuchawszy, ponieważ rabinowie tarnowski i chęciński zadali rabinowi nowomiejskiemu jakoby do żadnych nie należał rządów Żydów starszych ziemskich powiatów krakowskiego i sandomirskiego i nie jest pisarzem ani wiernikiem, tudzież i Haskiel Opatowski nie jest marszałkiem ziemskim wyżej przerzeczonych powiatów, na co umówił zakład czerwonych złotych sto rabin nowomiejski na sąd JW JM zasiadającego, jeżeli onym tego dowiedzie, e converso rabinowi[e] tarnowski i chęciński iudicialiter to zadawszy zapierają się, że tego nie mówili. Więc sąd terażniejszy, pod którego decyzją strony obydwie dobrowolnie poddają się, potrzebną inkwizycją instantaneae być uznaje, nakazując stronom obiem pod rygorem zakładu, ażeby inkwizycje z każdej strony świadków odwody wyprowadzili in instanti, a ponieważ strony obydwie w tej sprawie inkwizycją wyprowadzili, więc [s. 24] sąd strony obydwie w dosyć uczynieniu sentencyjej swojej uznaje i do przysiężenia na rodół przez tych świadków, którzy swoje zeznawali świadectwa e stuba iudicii do wysłuchania tejże przysięgi odseła, tandem świadkowie stron obydwóch iuxta rotham sibi praescriptam jurament wykonali. Po którym wykonanym juramencie suspensa decisione causae stronie aktorowej do wyprobowania tytułów swoich nakazuje, ażeby do rabina opatowskiego po świadectwo, kto jest marszałkiem i pisarzem, czyli wiernikiem, krakowskim powstała instantanie [!], w dalszej postępując sprawie, inkwizycje zaś do dalszego rozsądzenia

konserwować deklaruje, z których przywiezionych, ponieważ honor Haskiela Opatowskiego marszałkowski tudzież Wolfa Icykiewicza pisarski ziemstwa krakowskiego i sandomirskiego produkowane^a [!] dokumenta strona wyraźnie aktorowa wypróbowała, osobiwie listem JM Pana Klimowicza komisarza margrabstwa pińczowskiego de data eius w Wróblowce die 30 Julii anno praesenti pisany, w którym subskrypcja de tenore tali:

Starozakonnemu Panu Hasklowi Israelowiczowi do kongresu generalnego żydowskiego województwa krakowskiego i sandomirskiego tudzież od starszych synagogi opatowskiej wydane świadectwo, jako jest aktualnym marszałkiem Haskiel Opatowski w sądzie terażniejszym 8va Augusti 1743 od rabina opatowskiego pod pieczęcią wydane, Wolf Icykowicz próbując swój honor pisarstwa starszych ziemskich iudicialiter reproduxit uniwersał JW JMPana Macieja na Grabowie Grabowskiego² podskarbiego nadwornego skarbu nadwornego, cła JKM i Rzeczypospolitej generalnego administratora, którym to uniwersałem pisany być uznaje niewiernikiem [!]. Na ostatek tak wiele listów Haskla marszałka, Wolfa pisarza sądowi demonstrowanemi oczywiście pokazuje się, iż każdy z nich na swoim zostaje urzędzie, a starozakonny Ejzyk Lewko-[s. 25]-wicz tarnowski i Hesla Ejzykowicz chęciński rabinowie iudicialiter to zadawszy, tych obiekcje zapirali się, na co inkwizycja była wyprowadzona stron obydwóch, z jednej po świadków dwóch i na rodół przez tychże świadków, z tych świadectwo było poprzysiężone, z którego ponieważ pokazało się, iż rabinowie tarnowski Polonico idiomate, chęciński zaś po żydowsku, zadali sądownie Wolfowi Icykowiczowi pisarzowi ziemskiemu powiatów krakowskiego i sandomirskiego, że nie jest pisarzem i do żadnych nie należy rządów starszych ziemskich, tudzież Hasklowi Opatowskiemu na tejże samej stanęli obiekcje, że także nie jest marszałkiem, a z wyżych wyrażonych dokumentów pokazuje się, że każdy na swojej zostaje funkcje i na to sądownie, kto by komu nie dowiódł, łożyli vadium czerwonych złotych sto, więc sąd terażniejszy rabinów tarnowskiego i chęcińskiego za ich lekkomyślne przy sądzie słowa i honor aktorowej stronie uwłaczające, pomienionych rabinów obwinionemi czyni i vadium alias zakład do zapłacenia przez tychże rabinów tarnowskiego i chęcińskiego naznacza, nakazując, aby te sumy, to jest czerwonych złotych sto sądowi swemu in instanti zapłacili, drugie czerwonych złotych sto do skarbu JO Książęcia JM marszałka³ wielkiego Wielkiego Księstwa Litewskiego oddać i wyliczyć powinien rabin tarnowski, nie odwłoczając się jeden na drugiego powinni przeprosić Haskla Opatowskiego przez rabinów dwóch, Wolfa Icykowicza przez tychże samych rabinów, to jest janowskiego i chmielnickiego. Co wykonać powinni ab actu decreti w niedziel sześć, in casu

contraventionis rabin tarnow-[s. 26]-ski temuż dekrétowi czerwonych złotych winy na skarb
JO Książęcia JM marszałka wielkiego W. Księstwa Lit. sto, rabin chęciński też samę winę do
skarbu mojego wyliczyć ma decreti praesentis vigore.

Condordat cum originali Jan Załuski K. WKsl., St. Z. [...].

a. *W tekście*: prodokowane.

1. *Ejzyk Lewkowicz (Izaak Lewkowicz) był bratem Dawida Szmelki rabina ziemskiego
krakowskiego i sandomierskiego, którego próbowali usunąć z urzędu m.in. Wolf Ickowicz i
Haszkiel; Herszla rabin chęciński był synem Izaaka.*

2. *Maciej Grabowski h. Kemlada (Kiemlada) zm. 1750, podskarbi nadworny (1738-42), następnie wielki
koronny (1742-1745), stracił stanowisko w wyniku intrygi Henryka Brühla*

3. *Paweł Karol Sanguszko był posesorem Tarnowa i Opatowa.*